

References:

1. Kostiukevych V. M. (2014) Teoriia i metodyka sportyvnoi pidhotovky (na prykladi komandnykh ihrovykh vydiv sportu): navchalnyi posibnyk. [Theory and methods of sports training (on the example of team game sports) : study guide]. Vinnytsia : Planer. 61 s. [in Ukrainian].
2. Metodichni rekomendatsii dlia provedennia praktychnykh zaniat ta orhanizatsii samostiinoi roboty z dystypliny «Teoriia i metodyka vykladannia sportyvnykh ihor» dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity za pershym (bakalavrskym) rivnem spetsialnosti 014 Serednia osvita (Fizychna kultura) (2022). [Methodological recommendations for conducting practical classes and organizing independent work in the discipline "Theory and methods of teaching sports games" for students of higher education at the first (bachelor's) level of specialty 014 Secondary education (Physical culture)]. Odesa : Universytet Ushynskoho. 36 s. [in Ukrainian].
3. Naumchuk V. I. (2012) Teoretyko-metodychni osnovy navchannia sportyvnyim iham : navch.-metod. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. [Theoretical and methodological foundations of teaching sports games : teaching method. manual for students higher education closing]. Kyiv : Aston. 124 s. [in Ukrainian].
4. Rukhlyvi ihry ta metodyka yikh vykladannia : navchalno-metodychni rekomendatsii (2018). [Movement games and their teaching methods: teaching and methodical recommendations] / I. O.Bychuk, R. B. Ivanitskyi, O. V.Valkevych, Yu. Iu.Tsiupak. Lutsk : Vezha-Druk. 64 s. [in Ukrainian].
5. Rukhlyvi ta sportyvni ihry z metodykoiu navchannia: konspekt lektsii dlia zdobuvachiv pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity dennoi, ta zaochnoi form navchannia (2020). [Movement and sports games with teaching methods: a synopsis of lectures for applicants of the first (bachelor) level of full-time and correspondence forms of higher education] / uklad. O. V.Radchenko. Lutsk : Lutskiy NTU. 116 s. [in Ukrainian].
6. Shostak YE. YU., Momot O. O., Novik S. M. (2020) Teoriya i metodyka vykladannya lehkoyi atletyky. [Theory and methods of teaching athletics] : navch.-metod. posib. Polt. nats. ped. un-tet imeni V. H. Korolenka. Poltava: Simon. 132 s. [in Ukrainian].

S. Novik, Ye. Shostak, O. Momot, Yu. Zaitseva. Theoretical and methodological basis of teaching sports games.

The article examines in detail the main principles and methods of teaching mobile games, which occupy a significant place in the structure of physical education of children. Particular attention is paid to literature analysis and practical approaches that highlight the importance of integrating movement games with elements of various sports, including swimming, football, volleyball, gymnastics, basketball, athletics and tourism, into a comprehensive physical education program. Such an integrated approach not only contributes to the comprehensive physical development of children, but also plays a critical role in the formation of their social skills, psychological resilience and moral values. Incorporation of elements of different sports disciplines provides variety of the educational process, makes it more exciting and motivating for children, and also allows to discover and develop their individual abilities and interests. The use of mobile games as a means of physical education also promotes the development of important life skills such as teamwork, leadership, responsibility, as well as the ability to make quick decisions and adapt to changing conditions. This forms a high level of self-organization and self-control in children, which are necessary qualities for successful social adaptation.

The teaching of mobile games is based on a systematic approach, which includes training exercises for the formation of discipline, general developmental exercises for the preparation of the muscular system and specialized exercises for the development of specific skills and abilities. Special attention is paid to methods of dosage of physical load, development of flexibility, coordination, speed and endurance. The importance of the article lies in the emphasis on the need to adapt play activities to the individual characteristics of children, taking into account their age and physical capabilities. Highlighting the theoretical and methodological aspects of teaching mobile games contributes to the development of effective physical education programs capable of ensuring the harmonious development of the young generation and preparing them for an active and healthy lifestyle.

Key words: theoretical foundations, methodical foundations, mobile games, teaching method, system of physical education.

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.24>

Ольшанський Д. В.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТІ

У статті висвітлено проблему формування професійних якостей журналістів у навчальному процесі з англійської мови, який є важливим компонентом професійної підготовки фахівців. З аналізу нормативних документів, чинних досліджень, які стосуються визначеної проблеми та з огляду на положення компетентнісного підходу окреслено якості фахівця, які підлягають формуванню у професійній підготовці. Автор обґрунтовує умови ефективного формування професійних якостей журналістів в аудиторній та самостійній роботі студентів відповідної спеціальності. Серед цих умов зазначено використання англійськомовних ресурсів Інтернет, присвячених питанням етичних та правових норм журналістики, здійснення аналізу професійної діяльності та здобутків видатних журналістів – знакових постатей англійськомовного медіапростору. Також вказується на необхідність організації умов навчання, які будуть максимально сприятливими для формування важливих якостей журналіста – широкого кругозору, освіченості, допитливості та критичного мислення; включення тематики, присвяченої глобальним проблемам та викликам людства та нашої країни, а також формування громадянського суспільства, усвідомлення студентами демократичних та ліберальних цінностей, патріотизму та європейських перспектив нашої країни. Також у статті наголошується на необхідності

організації самостійної роботи студентів для удосконалення умінь писемної діяльності студентів за активної ролі викладача, заохочення самостійності та поетапне вдосконалення писемного продукту. Важливою умовою формування професійних якостей журналіста у контексті навчання англійської мови є ознайомлення студентів з типовою структурою та форматом Інтернет видань на основі спеціальних комунікативних завдань, які б спонукали до активного пошуку інформації за певними критеріями, її обробку та представлення у монологічному або діалогічному мовленні. Нарешті, у контексті зазначеної проблеми обґрунтовано доцільність формування соціокультурної компетенції студентів, у тому числі з використанням матеріалів художньої літератури та фільмів.

Ключові слова: професійні якості фахівців, професійна підготовка журналістів, англійська мова за професійним спрямуванням.

У сучасних умовах розвитку суспільства та освіти в Україні, важлива роль відводиться професійній підготовці фахівців у сфері масових комунікацій та журналістів зокрема. Серед низки вимог, що висувуються до професійних умінь майбутніх журналістів, є готовність до міжкультурного спілкування у професійній сфері та відповідне володіння ними однією або декількома іноземними мовами для виконання типових професійних завдань. Водночас, у нормативних документах, що регламентують процес професійної підготовки журналістів, також зазначено здатність оцінювання фахівцями інформації з позиції правових та етичних засад журналістики, аналізу соціально-психологічних механізмів функціонування засобів масової інформації, вміння характеризувати масову комунікацію як соціальний інститут, який формує культурно-ціннісні установки суспільства, його світогляд [1; 2]. У сучасних умовах український соціум потребує таких журналістів, які не лише функціонально готові до виконання професійних обов'язків, але й здатні до творчого планетарного мислення, до формування громадської думки на діалогічних засадах і на принципах гуманізму, які б зуміли творчо й оперативно реагувати на зміни в усіх сферах життя [3, с. 3]. У розрізі цих програмних компетентностей навчальний процес з англійської мови не виглядає автономно; викладання англійської мови зі спеціальними цілями покликано не лише забезпечити майбутніх журналістів необхідними засобами здійснення міжкультурної комунікації у професійній сфері, але й слугувати органічним доповненням усієї системи формування низки професійних якостей фахівців, використовуючи увесь дидактичний потенціал аудиторної, самостійної та проектної роботи іншомовної освіти.

Існує низка наукових досліджень, які висвітлюють проблему формування професійних якостей майбутніх журналістів, а саме, у працях М. Дяченко, А. Лісневської, О. Мединської, Г. Рожнової, Л. Хоменко-Семенової, Н. Хромченкової, С. Шевчук та інших. Достатньо висвітлені різноманітні аспекти навчання журналістів англійської мови за професійним спрямуванням, а саме у дослідженнях Л. Нагорнюк, О. Жовніч, С. Коновальчук, І. Чемерис, Н. Плахотнюк та інші.

Проте в аспекті навчання англійської мови за професійним спрямуванням формування професійних якостей журналістів як теоретична проблема розглядається у меншій мірі. Відтак, **метою** нашого дослідження є визначити теоретичні та практичні умови формування професійних якостей майбутніх журналістів засобами англійської мови в університеті.

Чинні дослідження, присвячені формуванню професійних якостей журналіста, загострюють увагу на багатогранності найкращих представників цієї професії, наголошуючи, що серед критично важливих для професії якостей є уміння логічно мислити, здатність бачити деталі, бути різнобічно розвинутою особистістю, дотримуватися етичних норм і правил [3, с. 2]. В залежності від журналістської спеціалізації на перший план виходять пріоритетні якості, так як оперативність, мобільність та стресостійкість репортера; комунікабельність та вміння спрямовувати співбесіду інтерв'юера; або ерудиція, літературні здібності та метафоричне мовлення публіциста. Є також певний набір професійних якостей, який можна вважати універсальним для журналістів незалежно від напряму діяльності, такі як наявність критичного мислення, дотримання етичних норм журналістики, готовність служити громаді і суспільству тощо. Цілком закономірно, що питання етичних та правових норм журналістики ґрунтовно висвітлюються у контексті викладання фахових дисциплін. Водночас, на нашу думку, за певних умов та в окремих ситуаціях ці питання можуть і повинні бути предметом вивчення студентами на аудиторних заняттях з англійської мови, в їх самостійній та проектній роботі. Використовуючи у своїй практичній роботі англійськомовні матеріали Інтернет, присвячені проблемі журналістської етики, які є у широкому доступі, ми виявили їх високу ефективність як в плані оволодіння студентами потрібними професійними знаннями, так і для ознайомлення з англійськомовною термінологією, нюансами соціокультурної та лінгвокраїнозначої природи. Так, зокрема, під час читання текстів фахового спрямування, присвяченого нормам журналістської етики, студенти дізналися про першу поправку до американської конституції, яка визначає примат свободи слова і преси, про явище плагіату та його можливі наслідки для журналістів в англійськомовних країнах; про такі вимоги як точність, об'єктивність та незалежність, що висувуються до журналістів поважних американських та британських видань, про необхідність дотримання толерантності та поваги до громадян з боку журналістів незалежно від їх статусу, віросповідань, расової приналежності тощо. Також на практичних заняттях з англійської мови студенти активізували засобами англійської мови такі критично важливі поняття як жовта преса, цензура, наклеп, фейкові новини, пропаганда та інші. Одним з елементів роботи в цьому контексті був об'єктивний аналіз професійної діяльності та здобутків видатних журналістів, знакових постатей англійськомовного медіапростору, зокрема **BBC**, **CNN**, які можна вважати певними еталонами сучасної журналістики у світі. Так,

наприклад, читаючи статтю англійською мовою, студенти ознайомилися з професійним шляхом видатного репортера **BBC** Джона Сімпсона, який у 2016 році відзначив свій 50-річний ювілей роботи у корпорації і за свою кар'єру відвідав практично усі «гарячі» точки планети, брав інтерв'ю у відомих світових лідерів, у тому числі найвідоміших диктаторів 20-го століття. Такі відомі журналісти як Дж. Сімпсон слугують певними моделями для ілюстрації професійних якостей журналіста як мобільність, адаптивність до стресу, сміливість і мужність, служіння своїй країні. Також зразковими для студентів стали такі персоналії як Стівен Сакур, Тім Себастьян та інші ведучі політичного шоу **HARDTALK**. Студентам були запропоновані фрагменти інтерв'ю зі знаковими особистостями, у тому числі українськими політиками та громадськими діячами. Предметом аналізу стала манера ведення діалогу, прояв поваги та інтересу до співрозмовника, підготовлені заздалегідь гострі питання, швидкість реакції, вміння вести бесіду, ґрунтовне знання теми розмови тощо. Побічно студенти оволодівали тематичною лексикою, вдосконалювали аудитивні навички та вміння. На противагу взірцевим матеріалам та відповідальним журналістам, студенти також мали змогу ознайомитись з виданнями, що практикують неякісні журналістські підходи, публікацію фейкових новин, викривлення фактів заради пошуку сенсації; допускають неохайність та безвідповідальне ставлення до інформування своєї аудиторії. Принциповим моментом у цій роботі стало визначення різниці між незалежною журналістською та пропагандистською діяльністю.

Образ висококваліфікованого журналіста неможливо уявити без широкого кругозору, освіченості, допитливості, розвиненого критичного мислення, лексично та синтаксично багатого мовлення, як усного, так і писемного. Тому завдання викладача полягає в організації таких умов навчання, які будуть максимально сприятливими для формування зазначених якостей. Особливо важливу роль для створення таких умов може відіграти оптимальний добір актуальної тематики і матеріалів. Як приклад можна навести опрацювання англійських матеріалів з теми, присвяченій конспірологічним теоріям. По-перше, ознайомлення з цими теоріями в їх історичному, науковому, світоглядному чи іншому контексті збагачує кругозір, а по-друге, допомагає розвивати критичне мислення студентів, формує вміння відрізнити факти від домислів, навчає перевіряти достовірність інформації, працювати з різними джерелами та ресурсами. Важливим напрямом роботи є аналіз поточних міжнародних та локальних новин політики, економіки, технологій, екології, туризму, охорони здоров'я та інш. Тому у зміст навчальної програми з англійської мови за професійним спрямуванням, на нашу думку, обов'язково необхідно включати тематику, яка присвячена глобальним проблемам та викликам, перед яким опинилося людство в цілому та наша країна зокрема, а саме, різні виміри глобалізації, глобальний світовий порядок, військові конфлікти, тероризм, захист оточуючого середовища та сталий розвиток, футуристичні прогнози тощо. Принципово важливими, як ми вважаємо, є питання формування громадянського суспільства, забезпечення умов для усвідомлення студентами демократичних та ліберальних цінностей, патріотизму, європейських перспектив України, а також підготовка кваліфікованих фахівців із широким кругозором, творчим потенціалом, готовністю слугувати громаді і суспільству.

Самостійна робота студентів – ще один важливий напрям формування професійних якостей журналістів, особливо в аспекті удосконалення умінь писемного мовлення. Одним із програмних результатів навчання журналістів є вільне спілкування з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію іноземною мовою [2]. Журналіст, а особливо публіцист, немислимий без виражених літературних здібностей, образної метафоричної мови, творчої індивідуальності, аналітичних здібностей, незалежності суджень [3]. Ці професійні якості можуть бути потрібними в такому обсязі і на такому рівні, щоб забезпечити можливість створення фахівцем текстового медіапродукту не лише рідною мовою, але й англійською. Це є особливо принциповою тезою для фахівців у галузі міжнародної журналістики та усіх журналістів, активно залучених до процесу міжкультурної комунікації у професійній сфері. Необхідно виходити з розуміння, що рівень володіння студентами іноземною (англійською мовою) та відповідна англійська мовленнєва компетентність студентів через об'єктивні причини поступаються навичкам та вмінням мовленнєвої діяльності в рідній мові. Це зумовлює високий рівень інтенсивності процесу удосконалення писемного мовлення англійською мовою, фокусування уваги учасників навчального процесу як на мовних (лексичних та граматичних) засобах для написання статті, есе або іншого продукту, так і на стилістичних особливостях і нюансах. Ця діяльність має здійснюватися за активної ролі викладача, яка полягає у забезпеченні студентами необхідними мовними засобами, критеріями та вимогами до написання письмових робіт, організацією поетапного створення писемного продукту – від етапу підготовки (пошук ресурсів, мозковий штурм, планування), через етап чорнового варіанту і закінчуючи остаточним варіантом та оформленням роботи.

Практика викладання англійської мови у вищих навчальних закладах засвідчує схильність багатьох студентів до репродуктивних формальних дій під час виконання письмових завдань, застосування компілятивних прийомів, особливо маючи доступ до значних масивів Інтернет ресурсів. І хоча в цілому наявність різноманітних джерел розглядається як позитивний чинник, ця обставина може бути перешкодою для формування навичок та вмінь самостійної мовленнєвої діяльності студентів, може пригнічувати їх творчі імпульси, гальмувати прогрес формування потрібних професійних якостей. Очевидно, що викладачеві потрібно визначити самостійність як один із критеріїв оцінювання письмових робіт студентів нарівні з оригінальністю, рівнем лексичної та синтаксичної складності, використання адекватних стилістичних засобів. Варто підкреслити, що заохочення самостійності як необхідної умови набуття позитивного (а також і негативного) мовленнєвого досвіду студентом невідривно пов'язано з принципом апроксимації помилок студентів. Повна відсутність

помилки та абсолютна бездоганність в письмовій роботі лише в окремих випадках може бути свідченням виходу студента на найвищий рівень володіння мовою і мовленням; більш ймовірно, що письмова робота була вдало скопійована або має місце факт плагиату. Таким чином, наявність певного мінімуму помилок у студентських роботах не повинно обов'язково сприйматися як негативний результат, особливо якщо йдеться про набуття досвіду. В методичній літературі описується ефективна методика поетапного виконання письмового завдання та виведення його на високий рівень досконалості, а саме *process approach* [4]. Відповідно до цієї методики, має місце поетапне удосконалення письмових робіт на основі здійснення студентом декількох спроб (як правило 3-х), кожна з яких виводить зміст та оформлення роботи на новий більш високий рівень. На відміну від традиційного підходу, за яким робота оцінюється з першої спроби, констатуються її наявні недоліки, згадана методика передбачає консультування викладачем студента в напрямку усунення недоліків та внесення правок з метою її удосконалення.

У програмних документах професійної підготовки журналіста зазначено необхідність оволодіння фахівцем інформаційними та комунікаційними технологіями, вміння фахівця розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах [1; 2]. Треба визнати, що у сучасних умовах розвитку суспільства та освіти ці програмні результати легко реалізуються з огляду на той факт, що для сучасних студентів, особливо майбутніх журналістів, використання інформаційних та комунікаційних технологій представляє собою природну та притаманну для цієї вікової та соціальної групи діяльність. Тобто викладачеві не потрібно докладати надмірних чи великих зусиль, щоб ознайомити чи при звичаїти студентів до цього напрямку діяльності. Єдиною проблемою у контексті процесу навчання англійської мови залишається мовний і дещо психологічний бар'єр. Недостатньо підготувати матеріали англійською мовою та отримати схвалення викладача; потрібен наступний етап – безпосередньо публікація продукту. У розпорядженні учасників навчального процесу численні Інтернет-сервіси, відеохостинги, соціальні мережі. Все це наштовхує викладачів на доцільність організації проєктної роботи студентів, де повною мірою може реалізуватися творчий потенціал студентів, вміння і навички пошукової діяльності та роботи з ІКТ, здатність до інформаційно-аналітичної роботи у сфері масмедіа та іншомовні мовленнєві навички та вміння.

Як вже зазначалося вище, студенти бакалаврату та магістратури (як правило, молоді люди віком від 17 до 22), а особливо ті, що обрали професію журналіста, почуваються дуже впевнено у використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, добре обізнані з так званими «новими медіа» на основі сучасних інтернет-платформ. Водночас, за нашими спостереженнями, студенти цієї вікової категорії значно менше цікавляться телебаченням в його традиційній формі, лише час від часу користуються такими ресурсами, як онлайн-газети і журнали і практично ніколи або зовсім рідко – традиційними друкованими виданнями. Цей дисбаланс має певні об'єктивні причини, зумовлені розвитком технологій, проте, на нашу думку, для фахівців в галузі медіакомунікацій онлайн-версії газет і журналів не повинні втрачати своєї привабливості та актуальності. Особливо це стосується поважливих англомовних видань, які характеризуються високим рівнем надійності, журналістської етики, відповідальності та професіоналізму. Зазначимо, що друковані газети і журнали, їх онлайн версії та традиційне телебачення поки що залишаються відносно популярними ресурсами у нашій країні, особливо серед людей старшого покоління; ці ресурси також не остаточно втратили свою популярність і в англомовних країнах. Варто додати, що в онлайн-версіях міжнародних англомовних видань реалізовані сучасні технологічні досягнення, які забезпечують їх аудіовізуальний характер, інтерактивність, актуальність інформації тощо. Відтак, на практичних заняттях з англійської мови доцільно ознайомлювати студентів з типовою структурою та форматом Інтернет-видань, пропонуючи спеціальні комунікативні завдання, які б спонукали до активного пошуку інформації за певними критеріями, її обробку та представлення у монологічному або діалогічному мовленні (в залежності від форми роботи – індивідуальної чи групової). Під час виконання таких завдань студенти вчать опрацьовувати оригінальні англомовні текстові та аудіовізуальні матеріали, виокремлювати головне, представляти квінтесенцію у вигляді усної доповіді, у тому числі з опорою на презентації чи ілюстрований матеріал.

Говорячи про формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх журналістів, не можна оминути увагою сучасні цифрові середовища навчання, одним з найбільш відомих з яких є навчальне середовище *MOODLE*. Розвиток суспільства та освіти, ситуація у країні і світі дедалі більше диктує необхідність організації дистанційного або змішаного навчання, і учасники навчального процесу повинні бути готовими до такої форми без ризику втрати ефективності навчання, зберігаючи необхідний рівень мотивації та сповна реалізуючи поставлені цілі і завдання. Роль викладача дещо модифікується, він чи вона вже більше модератор онлайн-комунікації, аніж центральна фігура в аудиторії; це вимагає додаткових зусиль у напрямі підготовки електронних текстових та аудіовізуальних матеріалів, організації об'єктивного тестування. При цьому можливості організації ефективної самостійної та пошуково-дослідної роботи студентів не знижуються, а для форм роботи, що передбачають групову комунікацію, роботу в команді, усне спілкування – існують можливості таких цифрових платформ як *Google Meet*, *Zoom* та подібних до них, які дозволять не втратити переваги колективної роботи та комунікації.

У науковій літературі, присвяченій вищій професійній освіті, велика увага надається інтерактивним методам навчання. Суть інтерактивних методів навчання полягає у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх студентів і при цьому моделюються реальні комунікативні ситуації,

зокрема професійного спрямування. Одним із таких ефективних методів інтерактивного навчання, який стає дедалі популярним в університетах, є метод проблемних ситуацій або кейс-стаді (*Case-study*) [5]. Для успішного використання цього методу необхідно підбирати проблемні ситуації, з якими студенти можуть стикнутися у реальній професійній діяльності. Уявляється доцільним, щоб запропоновані ситуації містили інтригу, рішення проблеми не обов'язково повинно бути однозначним, а передбачало б декілька можливих варіантів; проблеми та ситуації повинні бути спрямовані на актуалізацію знань, умінь і навичок студентів що підлягають оволодінню. Роботу над проблемною ситуацією рекомендується здійснювати поетапно, індивідуально та у групах, під керівництвом викладача, який проектує проблемну ситуацію, організує діяльність та керує процесом роботи на всіх етапах. Ми прогнозуємо можливість підготовки низки ефективних професійно-орієнтованих проблемних ситуацій (кейсів), які моделюватимуть стандартні професійні ситуації журналістської роботи і стимулюватимуть студентів до активної англійської комунікації з метою пошуку можливих та прийнятних варіантів розв'язання визначених проблем. Зокрема, це можуть бути ситуації, що моделюють інтерв'ю, проведення опитувань громадської думки, прес-конференції, журналістські розслідування, пошук інформації, підготовка медіапродукту тощо.

Англійська мова у сучасному глобалізованому світі є засобом міжкультурного спілкування, що має особливе значення для професії журналіста. Висококваліфікований журналіст є людиною освіченою, а оскільки звичайна людина, навіть освічена, не спроможна знати все, тобто глибоко володіти знаннями з усіх галузей людської діяльності, то необхідно, щоб її кругозору та готовності оперативно й швидко ознайомитися в цілому з певною темою чи проблемою вистачило для розв'язання конкретно поставлених завдань. У зв'язку з цим необхідно висвітлити проблему формування соціокультурної компетенції майбутніх журналістів та її лінгвокраїнознавчої складової. За нашими спостереженнями, студенти, які здобувають вищу освіту (за ОКР бакалавра або магістра) за спеціальністю «Журналістика» або «Міжнародна журналістика» мають мотивацію та високий рівень готовності до оволодіння знаннями, вміннями та навичками країнознавчого спрямування. Це стосується інформації про культуру, географію, історію, видатних особистостей країни, мова якої вивчається, а також назв реалій, власних назв, так званої «безеквівалентної лексики» тощо. Тому ми вважаємо доцільним створення таких умов у навчальному процесі з англійської мови, які б максимально сприяли формуванню соціокультурної компетенції студентів через аналіз публікацій в англійськомовних друкованих та цифрових ЗМІ, ознайомлення з історичними та географічними реаліями, автентичною мовленнєвою поведінкою носіїв англійської мови, діловим етикетом, паралінгвістичними засобами тощо. Важлива роль у цьому процесі, на нашу думку, належить роботі з матеріалами англійськомовної літератури, художніх та документальних фільмів. Такі матеріали представляють цінність в плані вивчення мови та мовлення, соціокультурних знань; будучи джерелами нетривіальних сюжетів, вигаданих або створених на основі реальних подій, вони завжди були і залишаються стимулами для розмірковувань та дискусій, організації усного та писемного спілкування. Існує також можливість добору літератури та фільмів, які репрезентують різні аспекти професії журналіста, тому ці матеріали можуть стати й засобом для оволодіння мовою та мовленням професійного напрямку.

Таким чином, на основі наведеного вище, визначимо основні умови формування професійних якостей майбутніх журналістів у навчальному процесі з англійської мови в університеті:

1. Використання англійськомовних ресурсів Інтернет, присвячених питанням етичних та правових норм журналістики, здійснення аналізу професійної діяльності та здобутків видатних журналістів, знакових постатей англійськомовного медіапростору.

2. Організації умов навчання, які будуть максимально сприятливими для формування важливих якостей журналіста – широкого кругозору, освіченості, допитливості та критичного мислення.

3. Включення тематики, присвяченої глобальним проблемам та викликам людства та нашої країни, а також формування громадянського суспільства, усвідомлення студентами демократичних та ліберальних цінностей, патріотизму, європейських перспектив тощо.

4. Організація самостійної роботи студентів для удосконалення умінь писемної діяльності студентів за активної ролі викладача, заохочення самостійності та поетапне вдосконалення писемного продукту.

5. Ознайомлення студентів з типовою структурою та форматом Інтернет-видань на основі спеціальних комунікативних завдань, які б спонукали до активного пошуку інформації за певними критеріями, її обробку та представлення у монологічному або діалогічному мовленні

6. Створення умов у навчальному процесі з англійської мови, які б максимально сприяли формуванню соціокультурної компетенції студентів, у тому числі з використанням матеріалів художньої літератури та фільмів.

Усі різноманітні аспекти визначеної проблеми виходять за рамки цієї публікації, відповідно, ми плануємо присвятити їм наші подальші наукові розвідки.

Використана література:

1. Гандзюк В., Погребняк І., Георгієвська В. (2020) Освітньо-професійна програма. 061.00.01. Журналістика. Перший (бакалаврський) рівень освіти. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка. 20 с. URL :https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/ij/2020/OPP_Zhur.pdf

2. Бикова О., Терещук В., Досенко А. (2023). Освітньо-професійна програма 061.00.05. Міжнародна журналістика. Перший (бакалаврський) рівень освіти. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка. 23 с. URL : https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/ij/2023/opp_061_00_05_mzh.pdf
3. Хоменко-Семенова С. О. (2016) Формування професійних якостей майбутніх журналістів в умовах навчання в університеті. *Вісник НАУ*. 2016. № 9. С. 182-187. URL : <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/12430>
4. Graham S. Sandmel K. (2011) The Process Writing Approach : A Meta-analysis. *The Journal of Education Research*. № 104 (6). P. 396-407. URL : https://www.researchgate.net/publication/233140262_The_Process_Writing_Approach_A_Meta-analysis
5. Плахотнюк Н. П. (2015) Навчально-ігрове проектування у навчанні англomовного професійно-орієнтованого спілкування студентів журналістів. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. IV (64) (36). С. 383-392. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/28797/>

References:

1. Handziuk V., Pohrebniak I., Heorhiivska V. (2020) Osvitno-profesiina prohrama. 061.00.01. Zhurnalistyka. Pershyi (bakalavrskiy) riven osvity. [Academic professional program 061.00.01 Journalism, the first (bachelor) level of higher education]. Kyiv : Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka. 20 s. URL : https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/ij/2020/OPP_Zhur.pdf [in Ukrainian].
2. Bykova O., Tereshchuk V., Dosenko A. (2023) Osvitno-profesiina prohrama 061.00.05. Mizhnarodna zhurnalistyka. Pershyi (bakalavrskiy) riven osvity. [Academic professional program 061.00.05. International journalism, the first (bachelor) level of higher education]. Kyiv : Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka. 23 s. URL : https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/ij/2023/opp_061_00_05_mzh.pdf [in Ukrainian].
3. Khomenko-Semenova L. O. (2016) Formuvannya profesiinykh yakosteï maibutnikh zhurnalistiv v umovakh navchannia v universyteti. [Formation of professional journalists a future under university study]. *Visnyk NAU*. № 9. S. 182-187. URL : <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/VisnikPP/article/view/12430> [in Ukrainian].
4. Graham S. Sandmel K. (2011) The Process Writing Approach : A Meta-analysis. *The Journal of Education Research*. № 104 (6). P. 396-407. URL : https://www.researchgate.net/publication/233140262_The_Process_Writing_Approach_A_Meta-analysis
5. Plakhotniuk N. P. (2015) Navchalno-ihrove proektuvannia u navchanni anhlovnoho profesiino-orientovanoho spilkuvannia studentiv zhurnalistiv. [Educational and game design in the teaching of English-language professionally oriented communication of journalism students]. *Humanitarnyi visnyk DVNZ «Pereiaslav-Khmelnytskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet imeni Hryhoriia Skovorody»*. IV (64) (36). S. 383-392. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/28797/> [in Ukrainian].

D. Olshanskyi. Formation of professional qualities of future journalists in English language teaching at university

The article highlights the problem of journalist professional qualities formation in English language teaching, which is regarded as an important component of their professional training. Based on the analysis of current research and in reference to the principles of the competence approach, the author characterizes the professional qualities that need to be developed, substantiates the conditions of efficient formation of journalist professional qualities in the student classroom and self-study activities. Among these conditions are the following: the use of English language on-line resources that highlight ethical and legal issues of journalism, present information about the career and achievements of prominent personalities in the English language media environment; the importance of creating favorable conditions for the formation of such key qualities of a journalist as a great personal scope, inquisitiveness, erudition and critical thinking; the use of the topics concerned with global problems and challenges faced by the humankind and our country in particular; the development of the civil society, the realization of democratic and liberal values, patriotism and our country European prospects by students. The article emphasizes the importance of the organization of student self-study activities with a view of the improvement of their writing skills under an active teacher role, the encouragement of student autonomy and stage-by-stage enhancement of their writing. An important condition of journalist professional quality development is the introduction of the students to a typical structure and format of on-line editions by means of special communicative tasks. The aim of the tasks is to encourage students for active information search based on certain criteria, the processing of the information and its representation in monologue and dialogue communication. Lastly, in the context of the problem in question, the article justifies the advisability of the development of student socio-cultural competence, with the use of materials of fiction and feature films in particular.

Key words: professional qualities, professional training of journalists, teaching ESP, communicative competence development.